

WHAT'S THE TIME DIFFERENCE BETWEEN EUROPE AND MONTREAL?

Åbningen af Tycho Brahes grav endte med at blive en verdensomspændende mediebegivenhed med arkæolog Jens Vellew i centrum – beretning fra intense dage i Prag

Tekst Marie Louise Gammelgaard · mlg@hum.au.dk / Foto Jacob Christensen Ravn, Fotoafdelingen Moesgård

MANDAG

– mejsel, mylder, lettelse

I den store gotiske Týnkirke gungrer regelmæssige slag fra hammer og mejsel. Klokkeren er otte mandag morgen, og der er lang vej til Tycho Brahe.

Midt på formiddagen bliver 80-100 pressefolk fra Tjekkiet, Danmark, Sverige, Frankrig, Tyskland og USA sluset ind i den ellers lukkede Týnkirke. Ceska Televize sender i flere omgange live. Og ser man en rundkreds samle sig et sted i kirken, kan man være ret sikker på, at Jens Vellew befinder sig i et interview inde i midten.

Kl. 14.23 trænger Vellews viborgensiske igennem andre sætninger på engelsk, tysk, fransk og tjekkisk: Nu er der hul! Nu er de igennem! Da kirketjeneren henter en rød løber, forstår vi, at det er *close*

to coffin. 16.02 bliver en lille, hel tinkiste firet op. Og snart sidder Vellew på det røde luv i et blitzhav. ”Også her Jens!”, ”Kig her!”, ”Mr. Wellev, please”. Aarhus Universitets aktuelle stjerne smiler og giver kommentarer hele vejen rundt.

Tycho Brahe bliver båret ud af en sideindgang. Og på Nationalmuseets laboratorium bliver kisten fræset op – forskerholdet tager plastikhandsker og maske på, før låget løftes.

Han er der. Mørkebrune knogler, genkendelige menneskedele og to glas, et med kranium og angiveligt et med størknet hjernemasse. Fra en hjerne, der tænkte så vægtige tanker, at dens ejer ikke bare blev en af astronomiens foregangsmænd, men – med sine systematiske observationer – en af grundlæggerne af moderne videnskab overhovedet.

TIRSDAG

– sortering, papirpakke, besked fra fortiden

Det er tirsdag formiddag på Nationalmuseets laboratorium. En for en bliver knoglerne fisket op af tinkisten. Retsmediciner Niels Lynnerup vender og drejer hver enkelt og studerer den med forskerens detaljeblik. Så giver han benet en plads i det skelet, der begynder at danne figur på det aflange bord. En brun pakke af sammenfoldet karduspapir dukker op under knoglerne. ”Fantastic”, udbryder Vellev, men pakken viser sig kun at indeholde sandsmulder fra den seneste gravåbning i 1901 samt en kindtand. Og der er heller ingen hilsen på bagsiden: ”There might be something, just a small message ... no ... nothing”, smiler Vellev. Ud af en velbevaret strømpe dumper til gengæld ni yderligere knogler.

Indtil om eftermiddagen har kraniet ligget afsondret og på vat i sin glaskrukke. Den medicinske antropolog Jaroslav Bruzek får det med besvær befriet, og da vattet bliver fjernet og et hvidt stykke papir i bunden pilles op, dukker endelig en gulnet hilsen fra forgængeren op, dateret 26. juli 1901 og signeret den tjekkiske læge Jindřich Matějka. Han beskriver, hvad de foretog sig i 1901.

”What’s the time difference between Europe and Montreal?” råber Humanioras kommunikationschef fra kontoret overfor. En canadisk journalist vil gerne lave en aftale. Reuters vil gerne have billeder.

Niels Lynnerup vurderer ud fra det foreliggende materiale, at der kan laves gode prøver.

Ude i køkkenet taler Jens Vellev nu svensk i mobilen – med Sydsvenska Dagbladet. En anden journalist spørger igen om næsen – er den der? Nej, svarer vi, det er den ikke, hverken i ben eller sølv, sandsynligvis er den kendte metalplade eroderet væk. I 1901 berettedes der om et grønt skær ved næseroden, som kan have været rester efter sølvnæsen – kobbersalte.

”Jeg kan altså ikke se noget grønt kobberskær”, siger Niels Lynnerup. ”Det påstod de dengang, men nej ..?” erkender Vellev.

Om aftenen er der pressemøde på Hotel Evropa.

ONSDAG

- patientens fødselsdato?, CT-skanning, genkendelse

Homolce hospitalet i en anden udkant af Prag. Assistenten kommer smilende ud fra rummet med alle skærmene: systemet beder om en fødselsdato..”14.december 1546” svarer Vellev prompte.

I de kommende timer kører kassevis af knogler ind i CT-skanneren. Kun DRs hold, der filmer til en times dokumentar, og Politikens flue på væggen, der observerer til sin tresiders lørdagsreportage, får lov til at følge processen på nærmeste hold. Niels Lynnerup fifler med en stump fra hjerneglasset: Det er kindbenet! Tycho Brahes kranium er ved et tilfælde blevet lidt mere komplet. Og på skærmene uden for scanningsrummet toner astronomens ”ansigt” frem. Affotograferet og gennemlyst 409 år efter hans død.

På et af Prags hovedstrøg genkender en tjekke over middag middelalderarkæologen fra Aarhus. ”It’s you with the project.. Can I have a photo?”. ”Of course”, lyder svaret, og hustruen foreviger mand og Vellev, der atter kan sætte kursen mod frokost. På restauranten smiler den århusianske lektor fra forsiden af den avis, der er stukket ned i stativet på væggen. Hen under aften er han i to en halv time booket til journalister pr. telefon – en ny hvert 20. minut, cirka.

TORS DAG

– portrætfoto, tekstiltur, konens aftryk

Tycho Brahe er tilbage på Nationalmuseets laboratorium og bliver fotograferet fra morgenstunden – i fuld figur og med knoglerne i ret orden.

Jens Vellew brænder efter at komme hen til endnu en forskningsdestination på Bymuseet, hvor resterne af Tycho Brahes renæssancedragt kun kortvarigt er lagt op. Fra dragten haster han videre til Týnkirken, hvor tjekkiske arkæologkolleger de seneste dage har arbejdet ikke mindst under gulvet – og har fundet og fritlagt konen. Fru Brahe, der blev begravet tre år efter sin mand, har

ligget presset ned i underlaget, efter at hendes trækiste på et tidspunkt styrtede sammen. Nu tegner der sig et fascinerende aftryk af kvinden i Tycho Brahes liv. Hendes knogler bliver lagt på plads oven på aftegningerne. På venstre fod har hun stadig det sidste af en sko – en tilbageværende sål.

”Look”, siger den danske arkæologs tjekkiske pendant. Og Jens Vellew tager brillerne af og forsvinder ind i resterne af en lille bog, som er fundet i graven hos hustruen.

På hotellet ringer Associated Press sidst på dagen til arkæologen og vil endnu engang have sidste nyt. I går var det New York Times.

FREDAG

- Tilbagelægning, postkort fra nutiden, genbegravelse

På laboratoriet er der hektisk aktivitet omkring tinkisten, som skal tilbage i krypten. Og omkring Vellevs sidste chance for at få de manglende underskrifter på det bevidnelses-dokument, han vil lægge med i graven. Sognepræsten flyver ind ad døren med et par plastikposer med rødt fløjl. På dybrød bund bliver knogler og kranieglas lagt forsigtigt tilbage. Dokumentet kommer i kobberrør, og Jens Velle smider en dansk enkrone med. Men sognepræst Kelnar har et helt seddelbundet i ærmet, alle slags fra det seneste århundrede i Tjekkiet, og Prag-postkort stikker han også ned bag foret.

Nu er der snart pressemøde i den anden ende af bygningen. Kisten lukkes. Og Ceska Televize har atter stillet op til live.

Genbegravelsen begynder kl. 15 i en blomsterpyntet Týnkirke. Med tjekkisk ærkebiskop og deltagelse af danske præster. En katolsk ceremoni med røgelse og vievand, men også med tale af dansk kirkeminister og tjekkisk kulturminister. Samt sange fra Holmens Kantori, fra Tycho Brahes tid, som stemmer til højtidelighed. Sørgelig er denne begravelse jo ikke. Men en kirkelig afslutning på en uge i videnskabens hænder og stærkt søgelys.

► Læs mere om Tycho Brahe og projektet på humaniora.au.dk/tychobrahe

